

Politik Bilim

Bilim ve Teknolojide Dünya Nereye Biz Nereye...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

‘Cülûs-ı hümayûn-ı hazret-i pâdşâhî’ dolayısıyla yapılan törenlerden bıkmışsınızdır. Gelin artık, sizinle çağımıza geri dönüp bilim ve teknoloji dünyasına bir göz atalım.

08 Ağustos’taki yazımda, *“Arada bir ülkelerin bilim ve teknoloji politikaları ve bu politikaların konusu olan kurumları açısından ne gibi değişiklikler olduğunu görebilmek için dünyayı şöyle bir tararım.”* demiştim ya; tam 40 ülkeyi taradım. Tarama sonuçlarını www.inovasyon.org’ta yayımlayacağım. O yayında, ülkelerin bilim, teknoloji ve yenilik sistemlerinde yer alan 600’ün üzerinde kurum ve epeycesinin de işlevlerine ilişkin kısa açıklamalar bulacaksınız. Bazı ülkelere ilişkin sistem şemalarını da vermeye çalıştım.

Bu taramalarda en çok ilgilendiğim, kamunun ulusal ölçekteki büyük araştırma kuruluşlarıdır. Üniversitelerle birlikte bu kuruluşlar, önde koşan ülkelerin bilim ve teknolojideki yetkinliklerinin temel taşlarıdır. Söz konusu araştırma kuruluşlarının, öndekilere yetişmeye çalışan ülkeler için önemleri daha da yaşamsaldır. Bu kuruluşların araştırma konuları bilim ve teknolojideki ulusal öncelikleri yansıtır. Bir diğer özellikleri de, ülkelerinin özel sektör kuruluşlarının dünya pazarlarındaki üstünlüklerini sürdürebilmeleri için yaşamsal önemde olan ama yapmaya finansman güçlerinin yetmediği alanlarda araştırma yapmalarıdır.

Sayıdığım niteliklerinden dolayı, özellikle bilim ve teknolojide başı çeken ülkelerdeki kuruluşların araştırma konuları, bilim ve teknolojinin nereye doğru gittiğinin de açık göstergesidir. Bu gösterge, bunların araştırma birimlerinin adlarında kendisini açığa vurmaya başlar. O birimlere girip araştırma konu ve programlarına, yayın listelerine, övünerek açıkladıkları araştırmacı sayılarının konulara göre dağılımına, yine öğünerek tanıttıkları kıdemli (*“senior”*) araştırmacılarının, bilim danışmanlarının uzmanlık konularına göz attığınızda bilim ve teknolojinin hangi yöne gittiğini daha iyi anlamaya başlarsınız.

Benim çıkardığım sonuç şu: Bilim ve teknoloji dünyasının insanların maddeyi, maddenin davranışını nano ölçekte çok daha iyi kavrayabilme ve yine nano ölçekte denetim altına alabilme konusuna verdikleri önem ve ağırlık giderek artıyor. Canlı doğada bunu hücre düzeyinde ve moleküler düzeyde başarabilmeye odaklanmışlar... Ayrıca, canlı ve cansız doğayı nano ölçekte kavrayabilmek için araç olarak kullanacakları teknolojileri de geliştirme yolundalar... Ve o ölçekte gerekli denetimin sağlanmasına imkân veren teknolojileri de... Hemen ekleyelim; ileri düzeydeki araştırmalar için çeşitli bilim ve teknoloji disiplinlerinin kaynaştırılmasına olan gereksinim nano ölçeğe inildiğinde daha da artıyor... Disiplinler arası kaynaşmanın da bu bağlamda giderek ağırlık kazandığı (biyoteknoloji ile nanoteknolojinin ve de enformasyon teknolojisinin kaynaştırılması gibi) açıkça görülüyor.

Nano ölçekte kaydedilen yeni bilimsel ve teknolojik bulguların ekonomik ve toplumsal faydaya dönüştürülmesi çabaları da yine aynı araştırma kuruluşlarının çatısı altında ağırlık kazanmış (tabii bu çaba belli bir düzeye kadar; ondan sonrası sanayinin ve hizmet sektörlerinin işi)... Bu ağırlık, Harvard Üniversitesi Uluslararası Gelişme Merkezi Direktörü ve ekonomik gelişme profesörü Ricardo Hausmann’ın örneğin sanayi dünyasında gözlenen yönelimleri anlatan şu tespitini doğrular ve destekler yönde: *“...İmalattaki gidiş, daha fazla enformasyon ve bilgiyi daha az enerji kullanarak daha az maddenin içine yerleştirme yönündedir.”* (**Scientific American**, Mayıs, 2013).

İnsana (özellikle beyin araştırmalarına), sağlık sorunlarına ve canlı organizmalara nano ölçeekte odaklanan; bunun yanında çevre sorunlarını, küresel iklim değişikliğini ve doğal âfetleri konu alan ileri araştırma birimlerinin sayılarındaki artış da dikkate değer.

Taradığım ülkeler içinde, elbette Türkiye de vardı. Onu en sona bırakmıştım. Keřke hiç taramasaydım. İki hafta sonra bunu da konuşuruz.

CBT. 05 Eylül 2014